

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт,
Угорщина) Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

**Збірник тез доповідей
за матеріалами VIII Міжнародної
науково-практичної конференції
24-25 жовтня 2024 року**

Україна, Мукачево 24-25 жовтня 2024 р.

УДК 37:378.011.3-057.4:005.332.4-043.83:339.92(477:4)(043.2)
О-72

*Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)*

Рецензенти:

Староста Володимир Іванович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ДВНЗ “Ужгородський національний університет” (м. Ужгород);

Шпак Валентина Павлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси).

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Товканець Г.В. – д.пед.н., професор; Кобаль В.І. – к.пед.н., професор; Молнар Т.І. – д.пед.н., професор; Горват М.В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т.М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л.М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

О-72 **Освіта і формування** конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 24-25 жовтня 2024 р., Мукачево / Ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2024. 328 с. ISBN978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції “Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції”. Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

УДК 37:378.011.3-057.4:005.332.4-043.83:339.92(477:4)(043.2)

ISBN978-617-7495-53-5

© Мукачівський державний університет, 2024

<i>ХОМА О.М., ГУБАЛЬ Г.Ю.</i>	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ В УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ	297
<i>ХОМА О.М., КУЗЬМА О.І.</i>	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КЛАСІ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ.....	299
<i>ЧЕГІ Б.М., ЛІБА О.М.</i>	
МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	302
<i>ЧЕКАН О.І., БУЛЕЦА Е.Ю.</i>	
ДІТИ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ТА ЇХ РІВНІ	304
<i>ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ВЕГЕШ О.В.</i>	
СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	306
<i>ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ФЕЧКА К.Р.</i>	
МОРАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ.....	309
<i>ШКУРИНА А.О., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ПРИ ВИВЧЕННІ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	311
<i>ШКРІБА Т.І.</i>	
ОРФОГРАФІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5-9 КЛАСАХ ЗЗСО	313
<i>ШОЛОВІЙ М.-Т.І.</i>	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	316
<i>ШУФРИЧ К.Я., ЛАЛАК Н.В.</i>	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ	318
<i>ЯКИМЕНКО Є.А., ЛАЛАК Н.В.</i>	
ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	321
<i>ЯНЧІЙ М.І., ЛІБА О.М.</i>	
МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	323
<i>ЯЦКАНИЧ В.В.</i>	
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	325

Важливим чинником удосконалення навичок читання учнів з порушенням когнітивного розвитку є необхідність дотримання вимоги зручності для читання, що викликана психофізіологічними особливостями людини, які проявляються в процесі читання й розуміння прочитаного. У статті О. Тверда стверджує, що: зручність для читання сприяє психосуб'єктивному відношенню до тексту, готовності до читання, зумовлюючи звички й чекання глядача. До сказаного треба додати, що зручність для читання залежить від складності змісту, текстового навантаження, оточення, що потрапляє в поле зору одночасно зі шрифтом, а також міри освітленості" [3]. Підкреслимо, що усі види мовленнєвої діяльності знаходяться у тісному взаємозв'язку й сприяють формуванню читацьких умінь в учнів з ООП,

Таким чином, нами окреслено окремі наукові підходи до формування навичок читання в учнів з порушенням когнітивного розвитку.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. М.. Дослідження навички читання у дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами засобами сучасної типографіки. Бабич Н.М., Любенко Л.В. *Norwegian Journal of development of the International Science* No 54/2021.URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/34507/1/N_Babych_L_Lubenko_NJDIS_IL.pdf

2. Старагіна І. П. Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання: навч.- метод. посіб. І. П. Старагіна, В. М. Терещенко, А. О. Панченков. Харків: Соняшник, 2020. 176 с.

3. Тверда О. Читай, ти зможеш: в Україні створили перший шрифт для дітей з дислексією. 2020. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3517/188/1382>.

ХОМА О.М.,

к.пед.н., доцент,

Мукачівський державний університет, Україна

КУЗЬМА О.І.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

спеціальність 013 Початкова освіта

Мукачівський державний університет, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КЛАСІ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ

Сьогодні в Україні створена нормативно-законодавча база, що забезпечує рівний доступ усіх дітей до навчання у закладах освіти. Державний стандарт початкової освіти, Типові освітні програми спрямовані на формування в учнів ключових та предметних компетентностей. З-поміж

ключових сформульовано такі: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами (Закон України. Про освіту, Розділ 2, стаття 12) [4].

Наукові пошуки вчених (А. Колупаєва, Т. Сак, В. Синьов, Н. Софій, О. Таранченко) дають можливість вивчити специфіку роботи з дітьми з ООП за різними нозологіями.

Відтак, А Колупаєва та О Таранченко зазначають, що інклюзивна освіта як освітня система, базується на визнанні рівноправності та врахуванні розмаїтості учнів, маючи нормативно-правове підґрунтя недискримінаційного характеру, шляхом упровадження інклюзивного навчання на основі особистісно орієнтованої освітньої моделі забезпечує здобуття якісної освіти на всіх рівнях, у всіх освітніх ланках усім дітям без обмежень та винятків [3, с.17]. Під час навчального процесу в інклюзивному середовищі використовуються педагогічні підходи, що є ефективними для розмаїтого контингенту учнів. Зокрема, такі три: традиційне інтенсивне навчання, формування когнітивних стратегій, навчання у співпраці/кооперативне навчання [там же, с.52]. Наше дослідження спрямоване на з'ясування особливостей навчання української мови у класах з інклюзивним навчанням ЗЗСО.

Важливим завданням учителя початкових класів є формування в дітей відповідального ставлення до української мови, усвідомлення її виняткової значущості в житті та діяльності кожної людини. Адже загальний мовленнєвий розвиток особистості значною мірою залежатиме від того, якою мірою вже в дошкільному і молодшому шкільному віці дітям буде прищеплено інтерес до рідного слова, бажання постійно пізнавати в українській мові щось нове, "відкривати" для себе маленькі таємниці мовної глибини [2, с. 6]. У процесі вивчення предмета "Українська мова та читання" молодші школярі засвоюють поняття "мова", "мовлення", "державна мова" та оволодівають мовними компетенціями.

Зазначимо, що українська мова та читання є інтегрованим курсом. У Державному стандарті початкової освіти мовно-літературної освітньої галузі сформульовано змістові лінії, за якими здобувач освіти: взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення власного досвіду; висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови; досліджує індивідуальне мовлення для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх [1].

Навчання рідної мови та читання в інклюзивному класі передбачає добірку інноваційних методів навчання, моделей співпраці вчи-

теля та асистента вчителя. Диференційоване викладання, на думку А. Колупаєвої, є одним із найбільш дієвих технологій у цій системі. Диференційоване викладання (ДВ) – це концептуальний підхід і практична технологія планування та реалізації курикулуму й навчального процесу, що ґрунтується на розумінні важливих відмінностей між учнями. ДВ як підхід і технологія є своєрідним фаховим відгуком педагога на особливості учня (на його рівень готовності до навчання, інтереси, освітні потреби тощо) [3, с. 28-29].

Врахуємо, що одним з найважливіших принципів інклюзивного навчання є індивідуальний підхід до учнів з ООП, який передбачає створення індивідуальних освітніх траєкторій, які враховують їх потреби. Асистент учителя повинен знати, які труднощі у мовленні дитини з ООП, як формуються мовні та мовленнєві уміння. Це дасть йому можливість дібрати завдання індивідуального змісту, спрямувати свою роботу на розвиток та виховання школяра з особливими освітніми потребами. Сучасні підходи до навчання української мови враховують не лише лінгвістичні аспекти, а й соціально-емоційні, культурні та психологічні чинники. Тому хочемо звернути увагу на важливість використання методів, прийомів, засобів, які сприяють активному залученню учнів до процесу навчання, розвитку їхньої самостійності, критичного мислення та комунікативних навичок.

Спостереження за діяльністю вчителів початкової школи показало, що активно застосовуються методи інтерактивного навчання, проєктні та ті, що сприяють розвитку критичного мислення. У процесі практичної підготовки нами, з-поміж методів, використовувалися такі: асоціативний куш, кубування, “займи позицію”, “щоденні – 5” та інші. Практикувалася робота в групах або парах, ігри, драматизації та інсценізації окремих уривків художнього тексту.

Вважаємо, що значну увагу слід приділяти розвитку діалогічного та монологічного мовлення. З цією метою пропонувати учням складати діалоги на різну тематику (“Я у бібліотеці”, “Зустріч з другом/подругою” та інші), зв’язні висловлювання (“Що я знаю про свою рідну мову”, “Наша школа”, “Як слід вести себе на відпочинку біля річки”, “Мій рідний край” та інші), медіатексти (повідомлення, реклами, афіші тощо). Залучення мультимедійних матеріалів, інтерактивних програм допомагає зробити навчання української мови доступнішим і більш зрозумілим, для учнів з особливими освітніми потребами зокрема. Наприклад, аудіоматеріали можуть допомогти школярам із порушеннями зору, а інтерактивні вправи й компетентнісні завдання сприятимуть розвитку мовленнєвих навичок та соціалізації особистості з порушеннями інтелектуального

розвитку. Учень з ООП виконує завдання під керівництвом асистента вчителя або вчителя.

Таким чином, нами розглянуто окремі питання щодо сучасних підходів до навчання української мови в класі з інклюзивним навчанням.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>.

2. Вашуленко М. С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу “Українська мова” у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навч. метод. посібник. К.: Видавничий дім “Освіта”, 2019. 192 с.

3. Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків: Вид-во “Ранок”, 2019. 304 с.

4. Про освіту. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

ЧЕГІ Б.М.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет, Україна
ЛБА О.М.,
к.пед.н., доцент,
Мукачівський державний університет, Україна

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема розвитку творчих здібностей дітей постійно перебуває під пильною увагою педагогів та психологів протягом багатьох років. Саме творчі особистості вносять величезний вклад в усі сфери людської діяльності: в мистецтво, в науку, в історію розвитку цивілізації. Творчі здібності – це комплекс властивостей і якостей особистості, які потрібні для результативного впровадження творчої діяльності, в ході якої з’являється можливість перетворювати предмети, явища; наочні, емоційні та уявні образи; відкривати для себе нове; знаходити та застосовувати унікальні висновки. В. Н. Дружинін виділяє три підходи до проблеми творчих здібностей, які існують в психології:

1. Висування понять “інтелектуальна обдарованість” (А. Маслоу, А.Д. Богоявленська та інші), “креативна активність особистості” (Д. Богоявленська), заперечуючи існування творчих здібностей.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>